

3

Židé v protektorátu

- ☞ 15.3.1939 – na území protektorátu 118 310 Židů
- ☞ Definice podle vládního nařízení z 4.7.1939 (duben 1940):

Žid ve smyslu tohoto nařízení jest:

- ☞ kdo pochází od nejméně **tří podle rasy úplně židovských prarodičů**. Za úplně židovského se považuje prarodič bez dalších předpokladů, jestliže přísluší nebo příslušel k židovské náboženské společnosti;
- ☞ za Žida se též považuje úplně židovský míšenec, pocházející od dvou židovských prarodičů;
 - ☞ který dne 16. září 1935 náležel k židovské náboženské společnosti nebo po tomto dni do ní jest přijat,
 - ☞ který dne 16. září 1935 byl v manželství se židem nebo s ním po tomto dni do manželství vstoupí,
 - ☞ který pochází z manželství se židem uzavřeného po dni 17. září 1935,
 - ☞ který pochází z nemanželského styku se židem a byl narozen jako nemanželský po dni 31. července 1936.

Židé v protektorátu

Ročník 1940.

337

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava.

Částka 44.

Vydána dne 24. dubna 1940.

Cena: K 1[—].

Obsah: (136.—138.) 136. Nařízení o právním postavení Židů ve veřejném životě. — 137. Nařízení o zajištění potřeby plemenných hřebčků. — 138. Vyhláška, kterou se mění vyhláška předsedy vlády ze dne 13. ledna 1940, č. 15 Sb., o vydávání odborních listů a hromadných odborních listů za tuky.

136.

Vládní nařízení

ze dne 4. července 1939

o právním postavení Židů ve veřejném životě.

Vláda Protektorátu Čechy a Morava nařizuje podle čl. II ústavního zákona zmocňovacího ze dne 15. prosince 1938, č. 330 Sb.:

ČÁST PRVNÍ

Základní ustanovení.

§ 1.

Žid ve smyslu tohoto nařízení jest:

- a) kdo pochází od nejméně tří podle rasy úplně židovských prarodičů. Za úplně židovského se považuje prarodič bez dalších předpokladů, jestliže přísluší nebo příslušel k židovské náboženské společnosti;
- b) za Žida se též považuje úplně židovský míšenec, pocházející od dvou židovských prarodičů,
 1. který dne 16. září 1935 náležel k židovské náboženské společnosti nebo po tomto dni do ní jest přijat,
 2. který dne 16. září 1935 byl v manželství se Židem nebo s ním po tomto dni do manželství vstoupil,
 3. který pochází z manželství se Židem [písm. a)] uzavřeného po dni 17. září 1935,
 4. který pochází z nemanželského styku se Židem [písm. a)] a byl narozen jako nemanželský po dni 31. července 1936.

§ 2.

Průkaz o tom, zda někdo je či není Žid, lze podat také osvědčením, které vydá okresní úřad a v městech s vlastním statutem zemský úřad na podkladě úředních dokladů o původu.

§ 3.

Státní prezident může k návrhu vlády osobu, která je Žid (§ 1), vyjmouti z dosahu tohoto nařízení.

§ 4.

(1) Židé nemohou, pokud dále není ustanoveno něco jiného, vykonávat žádnou funkci v soudnictví ani ve veřejné správě, a výjimkou funkcí náboženské organizace židovské. Zejména nemohou býti:

1. členy zastupitelských sborů ani orgánů veřejných korporací nebo členy sborových orgánů takových korporací;
2. členy jiných sborů a komisí, zřízených pro výkon nebo pro podporu veřejné správy;
3. členy sborově organizovaných školských úřadů (orgánů);
4. zaměstnanci v činné službě u Protektorátu a jiných veřejnoprávních korporací a subjektů, uvedených v §§ 1, 25 a 26 vládního nařízení ze dne 21. prosince 1938, č. 379 Sb., o úpravě některých personálních poměrů ve veřejné správě;
5. učiteli ani soukromými docenty na vysokých školách;
6. učiteli ani jinými zaměstnanci na školách s právem veřejnosti, s výjimkou škol určených výhradně pro Židy;

MORAVSKÝ DENÍK

Kdo se považuje za Žida.

Kdy je podnik židovský.

Podle nařízení říšského protektora Čech a Moravy považován jest dle § 6 nařízení za Žida:

a) kdo pochází od nejméně tří podle rasy úplně židovských prarodičů. Za úplně židovského se považuje prarodič bez dalších předpokladů, jestliže přísluší nebo příslušel k židovské náboženské společnosti;

b) za Žida se též považuje míšenec, pocházející od dvou úplně židovských prarodičů;

aa) který dne 17. března 1939 náležel k židovské náboženské společnosti nebo po tomto dni do ní je přijat;

bb) který dne 17. března 1939 byl v manželství se Židem nebo s ním po tomto dni v manželství vstoupil;

cc) který pochází z manželství se Židem (lit. a), uzavřeného po 17. březnu 1939;

dd) který pochází z nemanželského styku se Židem (lit. a) a bude narozen jako nemanželský po 1. únoru 1940.

Paragraf 7:

1. Podnik se považuje za židovský, je-li jeho majitel Žid (paragraf 6).

2. Podnik veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnost se považuje za židovský, jsou-li jeden nebo několik osobně ručících společníků Židů.

3. Podnik právnické osoby se považuje za židovský:

a) jsou-li jedna nebo několik osob, povolanych k zastupování podle zákona, nebo jeden nebo ně-

kolik členů správní rady nebo dozorčí rady Židů;

b) jsou-li rozhodujícím způsobem podle kapitálu nebo hlasovacího práva zúčastnění Židů. Rozhodující účast podle kapitálu je dána, náleží-li více než čtvrtina kapitálu Židům; rozhodující účast podle hlasovacího práva je dána, dosahují-li hlasy Židů poloviny celkového počtu hlasů.

4. Předpisy odst. 3. platí obdobně pro báňskoprávní společnosti, které nemají způsobilosti k právům.

5. Nebyl-li 17. března 1939 členem představenstva nebo správní nebo dozorčí rady akciové společnosti nebo komanditní společnosti na akcie žádný Žid, předpokládá se, že Židů nemají rozhodující účast podle kapitálu nebo hlasovacího práva (odst. 3 b). Opačná domněnka platí, byli-li označeného dne členy představenstva nebo správní rady nebo dozorčí rady jeden nebo několik Židů.

6. Podnik se považuje za židovský i tehdy, je-li skutečně pod rozhodným vlivem Židů.

7. Odbočka židovského podniku se považuje za podnik židovský.

8. Odbočka nežidovského podniku se považuje za podnik židovský, je-li vedoucí nebo jeden z několika vedoucích odbočky Žid.

Paragraf 8:

Pro židovská osobní sdružení platí obdobně předpisy paragrafu 7.

Omezené možnosti povolání

- ❧ Židé nesměli vykonávat funkce v soudnictví nebo veřejné správě
- ❧ Velmi omezen počet zaměstnaných Židů v oborech jako např.:
 - ❧ Advokáti, notáři, soudci
 - ❧ Lékaři, veterináři
 - ❧ Učitelé veřejných škol, členy vědeckých ústavů
 - ❧ Redaktoři periodických tiskopisů
 - ❧ Zůstat mohl pouze určitý počet (cca 2%) zaměstnaných v těchto oborech, kteří zajišťovali služby židovským klientům (Tzn. učitelé na výhradně židovských školách, redaktoři tiskopisů určených pro židy a jako takové označených, apod.)

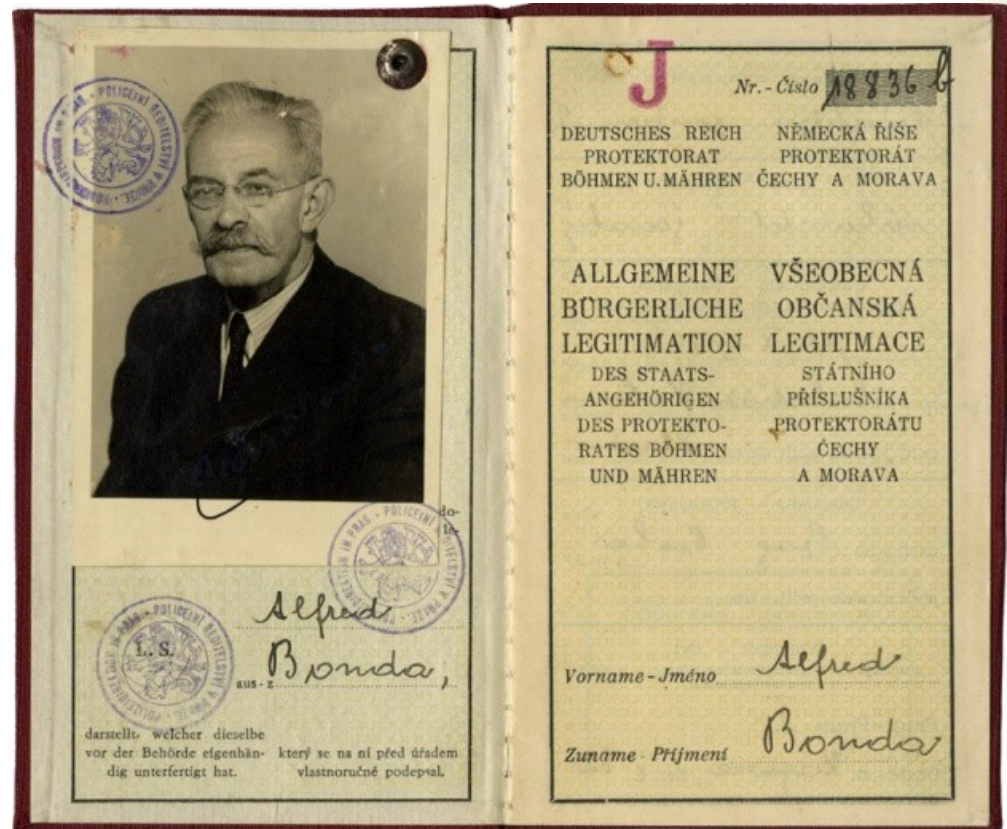
Omezené možnosti povolání

V Čechách byli propuštěni všichni Židé ze zemských služeb.

ar— P r a h a, 22. března. Zemský výbor pro zemi Českou se jednomyslně usnesl propustiti všechny židovské zaměstnance v zemi České. Jde zejména o propuštění lékařů a úředníků v zemských zdravotních ústavech a podobných institucích. Současně se zemský výbor usnesl propustiti všechny židovské lékaře ze všech veřejných nemocnic v Čechách.

Označování Židů

- ❧ Označování občanských legitimací
- ❧ Označování Davidovou hvězdou
- ❧ Označování židovských obchodů
- ❧ Označování vkladních knížek Židů

Omezování cestování

- ❧ Zákaz vycházet z bytu po osmé hodině večerní
- ❧ Zákaz měnit trvalé bydliště nebo se odtud přechodně vzdalovat
- ❧ Jízda dopravními prostředky
 - ❧ 12.9.1940 – pouze v posledním vlečném vozu el. drah
 - ❧ 21.10.1941 – zadní oddělení vozu – nastupovat museli poslední
 - ❧ 1942 zákaz používání tramvají na kratší vzdálenosti
 - ❧ Zákaz používat MHD v sobotu po 15 hodině, v neděli a o svátcích
- ❧ zákaz jezdit nájemnými auty nebo autodrožkami
- ❧ 1941 – povinnost odevzdat ŘP a doklady od vozidel

Omezování cestování

Č. j. 21.750 pres.

Vyhláška.

S poukazem na zdejší vyhlášku ze dne 14. srpna 1939 číslo jedn. 19.334 pres. ohledně styku mezi obyvatelstvem nežidovským a židovským nařizuje policejní ředitelství v Praze

o dopravě židů pouliční drahou

na základě článku 2 a 3 zákona o organizaci politické správy ze dne 14. července 1927 č. 125 Sb. toto:

1.) Při dopravě pouliční elektrickou drahou v Praze směji používat židé zásadně jen posledního přivěsného vozu bez místního omezení, pokud ovšem tento vůz má dvě plošiny (přední a zadní). Nemá-li vlak elektrické pouliční dráhy přivěsného vozu, nýbrž jen motorový vůz, jest židům zakázán přístup do něho vůbec.

2.) U přivěsných vozů se střední plošinou jest židům přístupna jen druhá (zadní) polovina vozu.

Nedbání zákazu příp. nařízení daného touto vyhláškou trestá se podle ustanovení článku 3 odst. 1 citovaného zákona trestem na penězích od 10 K do 5.000 K nebo trestem na svobodě od 12 hodin do 14 dnů.

Policejní ředitelství v Praze

dne 12. září 1940.

Policejní prezident:
CHARVÁT v. r.

(c) holocaust.cz

Č. j. 1.471 pres.

Vyhláška.

Podle článku 3. odst. 1. zákona ze dne 14. července 1927 č. 125 Sb. o organizaci politické správy nařizují:

1.) Židům bydlícím v obvodu Velké Prahy se nařizuje, aby odevzdali do 14 dnů po vydání této vyhlášky řidičské průkazy (vůdčí listy), jízdní průkazy motorových vozidel a osvědčení o zápisu motorového vozidla do rejstříku v dopravním oddělení policejního ředitelství v Praze II., Dittrichova ulice č. 17.

Povolení k řízení motorových vozidel, jakož i jízdní průkazy motorového vozidla a vlečného vozu nebudou se již židům udělovati.

2.) Všem školám, podnikům, ústavům a pod., provádějícím v obvodu Velké Prahy výcvik řidičů motorových vozidel, se zakazuje, přijímat do výcviku židy.

O tom, kdo je židem, je směrodatný předpis § 1. vládního nařízení ze dne 4. července 1939 č. 136/1940 Sb.

Nedbání nařízení případně zákazu daného touto vyhláškou trestá se podle ustanovení čl. 3. odst. 1. citovaného zákona trestem na penězích od 10 K do 5.000 K, nebo trestem na svobodě od 12 hodin do 14 dnů.

Policejní ředitelství v Praze

dne 23. ledna 1941.

Policejní prezident:
CHARVÁT v. r.

(c) holocaust.cz

Nařízení týkající se majetku

- ☞ Nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku z 21. června 1939
 - ☞ Nesmí bez povolení nakládat se svým majetkem
 - ☞ Vázaná bankovní konta
 - ☞ Musí podat přehled o svých cennostech

Nařízení říšského protektora

o židovském majetku v Protektorátu.

Praha, 21. června. (ČTK.) 21. června 1939 bylo vydáno toto nařízení říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku: Podle výnosu Vůdce a říšského kancléře o Protektorátu Čechy a Morava ze 16. března 1939, článku 5, se nařizuje:

§ 1. — 1. Židům, židovským podnikům a židovským osobním sdružením je dovoleno nakládati nemovitostmi, právy na nemovitostech, hospodářských závodech a podíly na nich, cennými papíry všeho druhu, jakož i propachtovati pozemky a hospodářské závody a prováděti pachtovací právo tohoto druhu jen se zvláštním schválením. Totéž platí pro závazek k nakládání jmenovanými předměty.

2. Schvaluje-li se závazek, platí závazek též pro příslušné splnění.

3. Právní úkony, odporující předpisům odstavce 1. a 2. nebo sloužící k obejití těchto předpisů, nemají piné účinnosti.

§ 2. — 1. Schvalování podle § 1 udílí říšský protektor v Čechách a na Moravě, který případně svou příslušností zcela nebo částečně přeneše na jiný úřad. Udělil-li schválení jiný úřad než říšský protektor v Čechách a na Moravě, je do rozhodnutí stížnost k říšskému protektorovi v Čechách a na Moravě přípustna do dvou týdnů po doručení. Stížnost je nutno podati u úřadu, který rozhodnutí vydal. Říšský protektor v Čechách a na Moravě může naříditi, aby za určitých předpokladů právo stížnosti padlo.

§ 3. — Židé, židovské podniky a židovská osobní sdružení jsou povinni přihlásiti do 31. července 1939 u příslušného vrchního zemského rady zemědělský anebo lesní pozemek, který jest v jejich vlastnictví nebo spoluvlastnictví, anebo je jimi pachtován.

§ 4. Židům, židovským podnikům a židovským osobním sdružením je zakázáno nabývat nemovitostí a práv na nemovitostech a podílů na hospodářských podnicích a cenných papírů, jakož i převzítí a znovuzfíditi hospodářské závody a najmouti nemovitosti.

2. Předpis § 1 odst. 3. platí obdobně.

§ 5. — 1. Židé, židovské podniky a židovská osobní sdružení jsou povinni přihlásiti předměty ze zlata, platiny a stříbra, drahokamy a perly, které jsou v jejich vlastnictví anebo spoluvlastnictví, do 31. července 1939 u Národní banky nebo jí ustanovených míst.

2. Nabývatí, zeiziti a zastavití předměty uvedené v odstavci 1, je jim zakázáno.

3. To platí pro jiné drahocenné a umělecké předměty, pokud převyšují 10.000 K ceny.

Němci v Polsku v případě války budou považováni za rukojmí.

Varšava, 21. června. Některé polské listy — jak oznamuje »DNT« — uveřejňují náznaky o tom, co si Polsko slibuje od přistoupení k britské obklíčovací politice. Polský »K. C.« zdůrazňuje, že celý německý národ bude musit zaplatit válku, kterou vyprovokuje. Polský národ prý se neomezí je-

nom na své nynější požadavky ohledně Gdanska. Polsko bude prý potom uslovat o širší a silnější basl na svých východních hranicích. Z článku vysvitá, že Polsko v případě války bude považovat všechny Němce, kteří žijí na jeho území, za rukojmí.

Kdyby vás zajímalo víc...

☞ „Nemohl jsem na dnešek dlouho usnout a přemýšlel jsem a rovnal si v hlavě všechny ty zákazy, které se mne nějak, byť seabeměně, dotýkají. A protože je nedělní dopoledne, venku již druhý den sněží a teprve za několik hodin mám jet do Košíř, napíšu si sem ty zákazy, na které si vzpomenu, a až je napíšu, nechám pod nimi ještě hodně veliké místo pro ty, které se dostaví po dnešním dni. Nemám bohužel po ruce žádný pramen, podle kterého bych mohl postupovat, a tak jak seřazení, tak počet je víceméně náhodný. Jsou to tedy tyto zákazy:...”

*Deníky Jiřího Ortena. Československý spisovatel:
Praha 1958*

- ☞ [Projekt Holocaust.cz](http://Projekt.Holocaust.cz)
- ☞ [Databáze obětí „konečného řešení židovské otázky“](#)
- ☞ [Projekt Paměť národa](#)

Děkuji za pozornost

Zdroje

- ❧ KREJČOVÁ, Helena, a kol. Židé v protektorátu: Hlášení Židovské náboženské obce v roce 1942. 1. vyd. Praha : Maxdorf & Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1997. ISBN 80-85270-67-6. S. 55 & 62.
- ❧ ORTEN, Jiří: Deníky Jiřího Ortena. 1958 Československý spisovatel
- ❧ Český rozhlas (<http://www.radio.cz/cz/static/protektorat/konecne-reseni-zidovske-otazky>)
- ❧ Holocaust.cz (<http://www2.holocaust.cz/cz/resources/documents/laws>)
- ❧ Institut Terežínské iniciativy (<http://www.terezinstudies.cz/institute/index.html>)
- ❧ Moderní dějiny - výukový portál (<http://www.moderni-dejiny.cz/rubrika/48-ceskoslovensko-v-letech-1938-1945/>)
- ❧ Paměť národa (<http://www.pametnaroda.cz/page/index/title/what-is-memory-of-nations>)
- ❧ Ústav pro studium totalitních režimů (<http://www.ustrcr.cz/cs/protizidovska-opatreni-na-uzemi-protektoratu-cechy-a-morava#add4>)
- ❧ Vládní nařízení ze 4.7.1939 - dostupné z portálu epravo.cz (<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=8564&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>)
- ❧ Ukázky dobového tisku a dokumentů - originály uloženy v Národním archivu v Praze; digitalizováno Institutem Terežínské iniciativy s podporou nadačního fondu obětem holocaustu. Publikováno na portálu holocaust.cz (<http://www2.holocaust.cz/cz/documents>)